

SAMSPRÅK OM KVINNORNAS RÖSTRÄTT

HELSINGFORS 1906.

Samspråk om kvinnornas rösträtt

mellan

Storgårdsvärdinnan och lärarinnan

Agnes Borg.

Storgårdsvärdinnan och hennes båda fullvuxna döttrar sitta vid spinnrocken i den hemtrefliga stugan. En munter brasa flamlar i den öppna spisen och kaffepannan småputtrar där bredvid på hällen, blank och nyskurad. Värdinnan håller just på att förklara för sina döttrar, huru många härfvor på 10 pasmar det behöfs till ränning i en väf af 40 alnar, då hon afbrytes genom att byns folkskollärarinna Agnes Borg träder in och efter en vänlig hälsning slår sig ned bredvid henne.

»Nå det var då riktigt trefligt, att fröken kom och hälsa på en gång. Nu få vi riktigt språka i fred om våra angelägenheter. Karlarna äro alla i skogsarbete, så vi få riktigt sitta i fred och ro.»

»Tack, goda värdinnan, det var just också för att få språka om våra angelägenheter, jag kom i dag. I morgon kommer hit en föredragarinna från Helsingfors, som skall hålla föredrag om kvinnornas rösträtt. Och vi måste därför så många som möjligt infinna oss till mötet för att höra föredraget och sedan tala och rådgöra om saken.»

»Ja, det vore nu godt och väl, men hvad förstå vi bondkvinnor oss på dylikt? Det är nog bäst, att vi sköta om hemmet och låta männen sköta om politiken, bäst de vilja.»

»Men kära värdinnan, ni medger väl, att i det gemensamma hemmet är det mångt och mycket, som kvinnorna förstå bättre än männen, och åter andra saker, som mannen förstår bättre än kvinnan. Och därför när de båda tillsammans göra sitt bästa och använda sina särskilda gåfvor till det gemensamma hemmets förkofran, då först blir det ett samstämmigt helt. På samma sätt är det äfven med det stora gemensamma hemmet, vårt älskade fosterland. Hittills ha blott männen haft dess styrelse om händer, kvinnan har hittills icke haft någonting att säga, icke ens i de saker, som närmast berört henne själf. Nu med ens har hon blifvit politiskt likställd med mannen. Nu kan hon trycka sin stämpel äfven på det offentliga lifvet och göra sitt inflytande gällande i lagstiftningen samt sida vid sida med mannen ordna och leda det stora hemmets, fäderneslandets, angelägenheter.»

»Kors i alla dagar, visst är det så, att i hemmet måste utföras mycket, som en karl inte begriper sig det minsta på, t. ex. att sätta upp en väf, sköta ladugården, baka, brygga, sopa och mycket annat. Allt det där ha vi kvinnor på våra fem fingrar. Men att ta regeringstömmarna i våra händer och styra ett helt land, nej, därtill duga vi ändå inte.»

»Kära värdinnan, det är icke heller fråga om att vi kvinnor ensamma skola regera, fastän det nog gifs exempel på kvinnor, som verkligen haft regeringstömmarna i sina händer och styrt ett land,

och ett land så stort som England till på köpet. Och det gjorde de till allmän belåtenhet. Här är dock icke fråga om att den ena skall regera öfver den andra. Här äro vi nu alla lika. Den enas röst väger lika mycket som den andras, kvinnans lika mycket som mannens.»

»Ja, det lär ju vara så, har jag sett i tidningarna, men inte begriper jag ändå, hvad jag skulle kunna göra för nytta åt mitt land, då jag förstår så litet. Mina flickor få gå och höra på föredraget, de ha ju gått i folkhögskolan och begripa väl saken bättre.»

»Här är icke fråga om hvem som förstår och icke förstår. Vi skola alla vara med, alla utan undantag. Den som icke förstår, måste lära sig förstå. Det är vår plikt. Vi få icke ställa oss likgiltiga och anföra till vår ursäkt, att vi ingenting begripa.

Det blir väl litet ovan i början, men med god vilja kan hvar och en nog sätta sig in i saken genom att skaffa sig upplysande skrifter, läsa tidningar och åhöra föredrag. Kvinnornas rösträtt är icke någon obetydlig sak, skall värdinnan tro. Den är någonting så stort, att det är litet svårt att nu genast fatta allt, hvad vi vunnit genom den. Man iakttar oss också med stor uppmärksamhet i hela Europa, emedan kvinnorna i intet annat land i vår världsdel kommit så långt som vi här. Därför böra vi Finlands kvinnor genom att taga saken allvarligt visa, att vi också förstå uppskatta det förtroende, som visats oss.

Det är icke bara våra nya rättigheter, som vi ha att sätta oss in i; vi måste därjämte komma ihåg, att med rättigheter följa äfven alltid förpliktelser och ansvar. Vi få därför icke likgiltigt afgifva våra

röster på måfå. Vi måste tvärt om noga öfverväga och afgifva vår röst för dem af de uppställda kandidaterna, som mest motsvara de förhoppningar, vi ställa på dem, och som komma att arbeta för det vi anse rätt och godt, och för de uppgifter och tankar, som vi önska se förverkligade till samhällets och hela fosterlandets välfärd.»

»Fröken har nog rätt i att man måste öfverväga, åt hvem man ger sin röst, och se till, att man får in i landtdagen dugliga män, som kunna stå på sig och försvara våra rättigheter och vårt kära svenska modersmål.»

»Ja, just så, tänkte jag inte det, att värdinnan nog skulle förstå, bara värdinnan litet närmare öfvervägde saken. Men det är icke allenast dugliga män utan också dugliga kvinnor, som vi skola försöka få in i landtdagen. Kvinnor kunna ju bäst företräda kvinnorna. Och just därför att de äro kvinnor, förstå de också bäst att bevaka våra intressen.»

»Visserligen, visserligen, det eger väl sin riktighet. Men hvarken jag eller någon annan skulle ändå för ett par år tillbaka kunnat drömma om, att vi så i en hast skulle få landtdagskvinnor här i Finland. Det förefaller mig som en dröm alltihop.»

»Å nej, det är ingen dröm utan renaste verklighet, att vi Finlands kvinnor nu stå på tröskeln till en ny tid, undrande och litet häpna öfver att så plötsligt ha kommit ett stort steg framåt. Dock är det icke så plötsligt, som det syns för oss här på landsbygden. Vi, som icke ha följt med kvinnorörelsen, känna icke heller till det arbete, som kvinnosakens förkämpar utfört, innan vi kommit så långt, som vi nu äro. För oss syns det därför, som om allt detta med ens

kommit öfver oss, och vi känna oss en smula förvirrade och bortkomna, det är nog, som värdinnan nyss sade, alldeles som en dröm. Men vi måste tänka på, att arbetet för kvinnornas rösträtt länge och ihärdigt bedrifvits i flere länder. Många af våra systrar ha offrat tid och krafter, ja, egnat hela sitt lif åt den saken. De ha blifvit förhånade i tidningarna, utskrattade och slutligen gått bort utan att ha fått se frukterna af sitt arbete. Om vi tänka härpå, kunna vi också fatta, att målet för deras sträfvanden varit någonting stort. Nu är kvinnornas rösträtt icke mera målet utan medlet, hvarigenom vi kunna i samhället och i det offentliga lifvet förverkliga allt det sköna, ädla och sanna, som vi hittills nödgats sluta inom oss, då vi varit maktlösa och icke förmått omsätta våra tankar i handlingar.»

»Fröken talar så vackert och öfvertygande, och ju mera jag tänker på saken, desto mera börjar den klarna för mig. Felet har hittills varit det, att ingen som förstått bättre, har klargjort det för mig, och så har jag lämnat alltsammans, då jag icke förstått det, och tänkt, att världen lika bra reder sig utan att jag bråkar mitt hufvud med sådant, som jag ändå inte begriper.»

»Så tänker mången annan också, och därför är det tid att vakna upp. Först och främst gäller det för oss, att vi lära oss förstå, huru viktigt det är, att vi alla, som ha samma språk och älska vårt svenska modersmål öfver allt annat, sluta oss samman till enigt arbete. Vi skola arbeta för det, som är rätt och godt, utan att väcka hat och split. Sålunda gagna vi bäst vårt fosterland och hela vårt folk.

Och så skola Svenska folkpartiets kvinnor också tänka på att till landtdagen välja in kvinnliga representanter. Det vore ju en skam, om vi skulle vara så håglösa, att vi inte kunde få in en enda af våra kvinnliga kandidater, medan de andra partiernas kvinnor skulle företrädas af kvinnor. Fosterlandet behöfver sina döttrar vid sidan af sina söner att taga del i arbetet för dess framtid. Och jag förmodar, att ingen af oss skall svika. Vi skola veta att göra vår plikt, det tror ju värdinnan också? »

»Visst skola vi göra vår plikt, någonting annat kan ju icke komma i fråga, bara vi engång få klart för oss, hvad som är vår plikt. Följde vi icke pliktens väg i den hårda, mörka tiden? Stodo vi icke då stödjande och uppmuntrande utan att svikta vid männens sida? Sågo vi icke utan att klaga, huru våra män och våra söner frivilligt gingo i landsflykt, hellre än de underkastade sig den olagliga värneplikten, huru de jagades som vilda djur och måste dölja sig i skogarna som brottslingar, därför att de voro laglydiga medborgare. Visst sved det i hjärtat, men det var tillika med en känsla af stolthet, vi tänkte på att vi icke behöfde klaga med torpflickan: »Han svikit sina bröders hopp och sina fäders jord.»

»Just så är det. Jag visste ju på förhand, att värdinnan skulle omfatta saken med värme, bara värdinnan riktigt tänkte öfver den. Det finns ju så många spörsmål, som kvinnorna särskildt böra och vilja arbeta för, t. ex. nykterhetssträfvandena, sedlighetsfrågan, skolan och fattigvården. Äfven på det kommunala området kunna ju kvinnorna hädanefter göra sitt inflytande gällande. Vårt arbetsfält har

blifvit betydligt utvidgadt, skrankorna ha fallit bort. Vi stå nu som politiskt fria medborgarinnor med rättighet att deltaga i fäderneslandets angelägenheter, men också som medansvariga i dess öden. Det är därför af vikt att hvarje, såväl kvinna som man, inhämtar så mycken kunskap som möjligt. Ty »kunskap är makt», säger ordspråket, och i den ställning vi nu äro, fordras det mera vetande, mera ljus än hittills.»

»Ja, men hur skola vi kvinnor få tid till sådant, vi som ha händerna fulla med arbete från bittida på morgonen till sena kvällen. Karlarna ha åtminstone kvällarna lediga att använda till läsning, men vi kvinnor, när få vi tid att sitta med boken i hand?»

»Det kan ju hända att er tid är mycket upptagen, men en eller två timmar om dagen borde ändå kunna användas till läsning. Och så kunde det ju anordnas så att karlarna, som ha godt om tid de långa vinterkvällarna, läste högt ur tidningarna eller någon god bok för kvinnorna, när de sitta vid sina spinnrockar eller i väfstolen. Sedan skulle man tala om det lästa, då hvar och en finge komma fram med sina åsikter. Jag tror att man på det sättet kunde lära sig mycket, och jag vågar påstå, att dessa timmar icke skulle vara förspillda.»

»Fröken är bra klok, som hittar på allting. Det är då underligt, att ingen af oss har kommit att tänka på att använda de sysslolösa karlarna till föreläsare. Hvad vi ändå varit dumma. Mina flickor ha nog velat läsa och förklara för mig, men de ha äfven så mycket att göra. En gång gaf jag mig ändå tid att höra på, när Anna läste om Sven Dufva.

Jag sade då till henne, att om hon inte hade något bättre att bjuda på, så kunde hon lika gärna genast höra upp. Hvad tjänade det till att höra historien om ett sådant dumhufvud? Men då blef Anna ifrig och förklarade, att visst var Sven Dufva litet dum, det kunde icke förnekas, men i alla fall var han en hjälte, som förtjänade att beundras. Och hur hon förklarade saken, så insåg jag, att det var jag som var dum, och till slut började jag riktigt tycka om Sven Dufva. Hädanefter skola flickorna nog få läsa och förklara både för mig och tjänsteflickorna. Jag inser ju, att vi veta ganska litet utom i hvad som rör hemmets skötsel och dylikt, men att vi behöfva veta mycket mera. Vi skola därför följa frökens råd och använda den tid, vi kunna få ledig, till att inhämta kunskaper.»

»Tack, min kära värdinna! Måtte alla andra värdinnor fatta samma beslut. — Men nu måste jag skynda mig, jag har ännu så många ställen att besöka, och tiden är kort.»

»Adjö då, kära fröken, och tack för upplysningarna. Vi ha haft stor nytta af det vi nu fått höra, och fröken kan lita på, att vi komma till mötet allesammans, tjänsteflickorna med.»

»Tack, kära värdinna, för det löftet, det gör er heder. Och adjö nu till närmast.»

S. A.

